

12. Порядок реєстрації фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу

12.1. Вимоги законодавчих актів України стосовно реєстрації фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу

Основні положення стосовно реєстрації фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, визначені Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом», відповідно до якого:

- суб'єкт первинного фінансового моніторингу на підставі та на виконання цього Закону зобов'язаний забезпечувати реєстрацію фінансових операцій, що відповідно до цього закону підлягають фінансовому моніторингу;
- перед або після здійснення фінансової операції суб'єкт первинного фінансового моніторингу з'ясовує можливість віднесення її до фінансової операції, що відповідно до цього закону підлягає фінансовому моніторингу та у разі виявлення такої фінансової операції вона підлягає реєстрації відповідним суб'єктом первинного фінансового моніторингу;
- порядок реєстрації фінансової операції, що відповідно до цього Закону підлягає фінансовому моніторингу, встановлюється для банків — Національним банком України, а для суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які не є банками, — Кабінетом Міністрів України.

Для реєстрації фінансових операцій, що відповідно до цього Закону підлягають фінансовому моніторингу, в реєстрі фіксуються наступні дані про фінансову операцію:

- особа, що здійснює фінансову операцію;
- вид фінансової операції;
- підстави для її здійснення;
- дата;
- сума.

Наприклад, страхова компанія одержала страхову премію у сумі 80 тисяч гривень 10 травня 2006 року, та повинна зафіксувати цю суму (тобто, суму, на яку проведена фінансова операція) та дату проведення фінансової операції у реєстрі (хоча, згідно з умовами договору перестрахування сума страхової премії становить 120 тисяч гривень). 15 травня 2006 року страхова компанія одержала страхову премію, відповідно до цієї угоди, у сумі 40 тисяч гривень та може, у разі необхідності, якщо ця операція буде підлягати внутрішньому фінансовому моніторингу, або у працівників страхової компанії виникають мотивовані підозри, що ця фінансова операція здійснюється з метою легалізації (відмивання) доходів, зафіксувати цю суму 40 тисяч гривень та цю дату проведення фінансової операції 15 травня 2006 року у реєстрі.

Або, наприклад, реєстратор цінних паперів (відповідний суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що забезпечує здійснення платежу), який вносить 15 травня 2006 року зміни до рахунка у цінних паперах в системі реєстру та обліковує на ньому права власності особи на акції прості іменні номінальною вартістю 80 тисяч гривень, придбані особою 10 травня 2006 року за 100 тисяч гривень (сума, на яку провадиться операція), та має інформацію, що розрахунок за ці цінні папери був проведений у готівковій формі 12 травня 2006 року, повинен зафіксувати в реєстрі суму 100 тисяч гривень та дату проведення фінансової операції 15 травня 2006 року.

Або, наприклад, торговець цінними паперами (відповідний суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що забезпечує здійснення платежу), який підписав, у якості третьої сторони, тобто посередника, 10 травня 2006 року акт прийому-передачі цінних паперів номінальною вартістю 80 тисяч гривень, які були придбані особою за 100 тисяч гривень (сума, на яку провадиться операція), та який має інформацію, що розрахунок за ці цінні папери був проведений у готівковій формі 8 травня 2006 року, повинен зафіксувати в реєстрі суму 100 тисяч гривень та дату проведення фінансової операції 10 травня 2006 року.

Отже відзначимо, що в реєстрі необхідно зафіксувати саме дату, на яку була проведена фінансова операція, та саме ту суму, на яку була проведена ця фінансова операція у цю дату, а також, що реєстрацію

проводить відповідний суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що забезпечує здійснення платежу, виходячи саме із його участі у забезпеченні проведення платежу.

Кабінетом Міністрів України встановлено порядок реєстрації фінансової операції, що відповідно до цього закону підлягає фінансовому моніторингу, постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку реєстрації фінансових операцій суб'єктами первинного фінансового моніторингу» та постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення внутрішнього фінансового моніторингу суб'єктами господарювання, що провадять господарську діяльність з організації та утримання казино, інших гральних закладів, і ломбардами», згідно яких:

- перед здійсненням фінансової операції або не пізніше наступного робочого дня після її здійснення працівник суб'єкта первинного фінансового моніторингу, що забезпечує здійснення фінансової операції або є відповідальним за проведення фінансового моніторингу, з'ясовує можливість віднесення її до такої, що відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» підлягає фінансовому моніторингу, та у разі виявлення такої фінансової операції того ж дня проводить її реєстрацію.
- відомості про таку операцію вносяться до реєстру, що ведеться в електронній та/або паперовій формі;
- кожному запису в реєстрі присвоюється порядковий номер і зазначається час та дата його внесення, а також посада, прізвище, ім'я та по батькові працівника, що вніс запис до реєстру;
- форма реєстру затверджується Державним комітетом фінансового моніторингу України;
- якщо реєстр ведеться в електронній формі, то кожного дня всі нові записи чи записи, до яких вносилися зміни протягом робочого дня, роздруковуються;
- роздруковані сторінки засвідчуються підписом керівника або працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу;
- до п'ятого числа кожного місяця роздруковані за попередній місяць сторінки формуються за датами в брошури, на першій сторінці брошури зазначаються кількість сторінок у брошурі, а також початкова та остання дати внесення записів (брошури прошнуровуються, засвідчуються підписами керівника або працівника, відповідального за проведення фінансового моніторингу, та печаткою);
- брошури зберігаються протягом 5 років.

В реєстрі відображаються:

- відомості щодо особи, яка здійснює фінансову операцію, встановлені в результаті ідентифікації відповідно до статті 6 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом»;
- відомості щодо особи (якщо така є), від імені або за дорученням якої здійснюється фінансова операція, або яка є вигодоодержувачем, встановлені в результаті ідентифікації відповідно до статті 6 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом»;
- відомості щодо інших осіб – учасників фінансової операції;
- вид фінансової операції;
- сума, на яку здійснюється фінансова операція;
- валюта, в якій здійснюється фінансова операція;
- підстави для здійснення фінансової операції;
- відомості про фінансові операції, пов'язані з облікованою (у разі наявності);
- ознаки, за якими фінансова операція підлягає фінансовому моніторингу;
- додаткова інформація про мотивовану підозру стосовно того, що фінансова операція здійснюється з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (у разі наявності);
- дата та час здійснення або відмови від здійснення фінансової операції.

Отже, Кабінет Міністрів України встановив, що:

- реєстрація фінансової операції повинна бути проведена не пізніше наступного робочого дня після її здійснення;

- реєстрація фінансових операцій проводиться у реєстрі, що ведеться в електронній та/або паперовій формі;
- в реєстрі фіксуються відомості щодо всіх осіб, причетних до цієї фінансової операції, та інша інформація про фінансову операцію;
- термін зберігання реєстру після зведення в брошури становить 5 років;
- форма реєстру затверджується Державним комітетом фінансового моніторингу України.

Також підкреслимо, що реєстрація у цьому порядку проводиться в єдиному реєстрі, в якому повинні бути зареєстровані не пізніше наступного робочого дня після їх проведення, як фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу, так і фінансові операції, що підлягають внутрішньому фінансовому моніторингу.

12.2. Правила заповнення реєстру фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу

Раніше вже зазначалось, що форма реєстру та довідники кодів, які використовуються для їх заповнення, затверджуються Державним комітетом фінансового моніторингу України.

Наказом Державного департаменту фінансового моніторингу «Про затвердження деяких форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення» затверджені, зокрема:

- форма реєстру – форма № 2-ФМ «Реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу»;
- інструкція щодо заповнення форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу (до якої і додаються необхідні для заповнення форм довідники).

Також цим наказом встановлено, що форма № 2-ФМ «Реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу», використовується суб'єктами первинного фінансового моніторингу, які не є банками, та їх відокремленими підрозділами у таких випадках:

- при реєстрації фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, якщо реєстр ведеться в паперовій формі;
- при роздрукуванні реєстру фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, якщо реєстр ведеться в електронній формі;
- при поданні інформації до Державного комітету фінансового моніторингу України на паперових носіях.

Основні вимоги до реєстру фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, такі:

- він формується із послідовних записів про фінансові операції;
- усі записи про фінансові операції нумеруються послідовно та мають наскрізну нумерацію;
- кожний запис про фінансову операцію складається із заповнених всіх чотирьох розділів;
- в кожному записі про фінансову операцію розділ III «Відомості про учасника фінансової операції» заповнюється для кожного учасника фінансової операції окремо з використанням «Довідника кодів типів осіб, що мають відношення до фінансової операції» (додаток 8);
- при цьому клієнт – це будь-яка особа, що звертається за одержанням послуг або яка укладає договір з суб'єктом первинного фінансового моніторингу;
- при цьому контрагент – це особа, яка є другою стороною фінансової операції (контрагентом може виступати суб'єкт первинного фінансового моніторингу), при якій між клієнтом та контрагентом відбувається передача активів (здійснюється платіж);
- при цьому – фактичний вигодоодержувач (бенефіціар) – це інша сторона фінансової операції, що є відмінною від клієнта та контрагента, та яка не діє від імені чи за дорученням клієнта або контрагента, та від імені або за дорученням якої не діють клієнт або контрагент, але яка фактично одержує вигоду від проведення цієї фінансової операції, чи на користь якої передається (або передбачено передачу) актив або здійснюється (передбачено здійснення) платіж в результаті проведення цієї фінансової операції;
- кожний запис повинен включати відомості обов'язково щонайменше про двох учасників;

- кожний запис повинен включати відомості обов'язково про одного клієнта та одного контрагента;
- клієнтом не може бути сам суб'єкт первинного фінансового моніторингу, який вносить запис про цю фінансову операцію;
- у залежності від характеру фінансової операції кожний запис може містити декілька відомостей про клієнтів, контрагентів та інших учасників фінансової операції;
- при внесенні запису до реєстру фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, зазначаються повне найменування посади, прізвище, ім'я та по батькові працівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу, який здійснив такий запис.

Необхідно зауважити, що у разі, якщо реєстр ведеться в електронній формі, форма реєстру не затверджена Державним комітетом фінансового моніторингу України, а отже електронний реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, може вестись у будь-якій електронній формі, однак при роздрукуванні електронного запису з реєстру фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу (витягу з реєстру), все одно повинна бути форма № 2-ФМ.

При заповненні форми № 2-ФМ слід користуватися такими правилами:

- поля, що мають бути заповнені за допомогою кодів, заповнюються з використанням відповідних довідників кодів;
- якщо поля розбиті на клітини, всередині кожної клітини розміщується один символ (одна друкована літера, цифра або інший знак);
- якщо з будь-яких причин в окремих полях інформація відсутня, в них ставиться символ «-» (прочерк), якщо відповідне поле розбито на клітини, то прочерк проставляється в усіх клітинах;
- якщо в полі, розбитому на клітини, залишаються вільні клітини, то у вільних клітинах зліва від першої цифри проставляється символ «-» (прочерк);
- поля, що містять дані, встановлені в результаті ідентифікації осіб, заповнюються тільки на підставі та мовою наданих оригіналів документів (чи належним чином завірених копій). Інші поля, які передбачається заповнювати текстом, заповнюються українською мовою;
- виправлення даних, внесених до реєстру фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, не допускається;
- у разі допущення помилок у реєстрі фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, у цьому реєстрі необхідно анулювати помилковий запис щодо відповідної фінансової операції, а виправлений запис про фінансову операцію внести під новим номером та поточною датою;
- анулювання запису фіксується шляхом внесення у « розділ IV реєстру «Додаткова інформація» тексту «анульовано» та номеру і дати нового запису про цю фінансову операцію;
- при виправленні помилок або неточностей у записах, інформацію щодо яких не було взято на облік Державним комітетом фінансового моніторингу України, у реєстрі фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу слід обов'язково заповнити поле 450 «Дані про попереднє повідомлення та реєстрацію фінансової операції, що не взята на облік»;
- при виявленні помилок або неточностей у записах, інформацію щодо яких було взято на облік Державним комітетом фінансового моніторингу України, у реєстрі фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу також необхідно анулювати помилковий запис щодо відповідної фінансової операції, а виправлений запис про фінансову операцію внести під новим номером та надіслати до Державного комітету фінансового моніторингу України, при цьому в полях 690 та 700 зазначається відповідно порядковий номер фінансової операції, що корегується, у реєстрі і дата та час реєстрації фінансової операції, що корегується.

Зазначимо, що правила заповнення окремих полів форми № 2-ФМ постійно удосконалюються, тому працівникам суб'єкту первинного фінансового моніторингу (відокремлений підрозділ) необхідно під час їх заповнення користуватись останніми інструкціями, що затверджуються наказами Державного комітету фінансового моніторингу України.

А ми далі розглянемо основні принципи заповнення форми № 2-ФМ, які мають логічну основу, та змінюватись, вірогідно, не можуть:

- спочатку заповнюється розділ I «Відомості про суб'єкт первинного фінансового моніторингу чи відокремлений підрозділ» – правила його заповнення практично такі ж, що і форми

№ 1-ФМ (з урахуванням незначних особливостей в інструкції заповнення полів форми № 2-ФМ) та цей розділ, як правило, не змінюється;

- потім заповнюється розділ III «Відомості про учасника фінансової операції» стільки разів, скільки є учасників операції;
- потім заповнюється розділ II «Відомості про фінансову операцію»;
- при цьому обов'язково повинно бути заповнене хоча б одне з полів 611-614, 631-634 (ознаки фінансових операцій) на підставі додатка 3 або додатка 4;
- у розділі другому поле 600 «код виду фінансової операції» заповнюється останнім (основні принципи заповнення коду виду фінансової операції ми розглянемо детальніше далі);
- останнім заповнюється (у разі необхідності) розділ IV «Додаткова інформація» – в ньому можна навести у довільному вигляді інформацію, яку не вдалось відобразити у попередніх розділах.

Розглянемо декілька прикладів, з метою демонстрації заповнення розділу III «Відомості про учасника фінансової операції» та використання при цьому «Довідника кодів типів осіб, що мають відношення до фінансової операції» (додаток 8).

Приклад 1

Реєстратор цінних паперів (відповідний суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що забезпечує здійснення платежу), який вносить зміни до рахунків у цінних паперах в системі реєстру Покупця і Продавця, повинен заповнити два розділи III – один для Покупця (в полі 720 проставити 05 – контрагент), а другий для Продавця (в полі 720 проставити 01 – клієнт). При цьому для себе розділ III він не заповнює – він не є учасником операції. У разі, якщо від імені покупця чи продавця діють ще й інші особи, необхідно для кожної з них заповнити окремо розділ III та скористатись при цьому додатком 8.

Приклад 2

Торговець цінними паперами (відповідний суб'єкт первинного фінансового моніторингу, що забезпечує здійснення платежу), який підписав, у якості третьої сторони, тобто посередника (діяв на підставі договору доручення з Продавцем), акт прийому-передачі цінних паперів, згідно з яким Продавець передає безпосередньо Покупцю цінні папери, повинен заповнити три розділи III – один для Покупця (в полі 720 проставити 05 – контрагент), другий для Продавця (в полі 720 проставити 01 – клієнт), а третій для себе (в полі 720 проставити 04 – особа, які діє від імені або за дорученням клієнта).

Звертаємо увагу, що в обох прикладах ми не вказували, чому суб'єкт первинного фінансового моніторингу прийняв рішення внести запис про цю фінансову операцію в реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу. Підстави для такого рішення він зазначить, заповнивши поля 611-635 (ознаки фінансових операцій) на підставі додатка 3 або додатка 4.

Далі, розглядаючи правила заповнення поля 600 «код виду фінансової операції», ми теж не будемо зважати на те, чому суб'єкт первинного фінансового моніторингу прийняв рішення внести запис про фінансову операцію в реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, тому, що основне призначення цього поля полягає в кодовому описі самої фінансової операції, а не ознак фінансової операції, що підлягає фінансовому моніторингу.

Опис принципів заповнення коду виду фінансової операції (поле 600) наступний:

- структурно код виглядає так – (А Б) (В Г) (Г Д) (ЕЕЕЕ ЄЄЄЄ) (Ж).
- код виду фінансової операції завжди складається рівно з 15 цифрових символів;
- всі символи поділяються на пари, за винятком символу (Ж);
- в кожній парі один з символів відноситься до Клієнта, а другий до Контрагента;
- символ (Ж) завжди відноситься до Клієнта;
- обидва символи кожної пари заповнюються на підставі одного і того ж довідника;
- для заповнення кожної пари символів використовується окремий довідник.

Далі наведені попарно назви символу та відповідні довідники, що використовуються для їх заповнення.

Поля А «Форма розрахунку (компенсації), що надається особою (клієнтом) за об'єкт операції» та Б «Форма розрахунку (компенсації), що отримує особа (клієнтом) за об'єкт операції» заповнюються згідно з довідником «Форма розрахунку (компенсації)» (K_DFM01A).

«Поля В «Вид активу, що одержує особа (клієнт) на даному етапі операції1» та Г «Вид активу, що передає особа (клієнт) на даному етапі операції2» заповнюються згідно з довідником «Вид активу» (K_DFM01B)»

Поля Г «Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом)» та Д «Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом)» заповнюються згідно з довідником «Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта» (K_DFM01C).

Поля ЕЕЕЕ «Об'єкт, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції» та ЄЄЄЄ «Об'єкт, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції» заповнюються згідно з довідником «Об'єкт операції» (K_DFM01D).

Поле Ж «Відкриття або закриття рахунку» заповнюється згідно з довідником «Відкриття або закриття рахунку» (K_DFM01E).

Враховуючи все наведене, зрозуміло, що неможливо вірно заповнити поле 600, не заповнивши попередньо розділи III форми № 2-ФМ окремо для Клієнта та Контрагента за фінансовою операцією, код для опису якої необхідно сформулювати.

В наступних двох розділах будуть розглянуті приклади формування коду виду фінансової операції для різних видів суб'єкт первинного фінансового моніторингу та для різних фінансових операцій, проведення яких вони можуть забезпечувати.

12.3. Особливості заповнення реєстру фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, суб'єктами первинного фінансового моніторингу, діяльність яких регулюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку

З метою розуміння, скільки необхідно заповнювати відомостей про учасників фінансової операції, про яку вноситься інформація в реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, та принципів заповнення поля 600 «Код виду фінансової операції», наведемо декілька прикладів.

Приклад 1.

Закриття реєстратором (реєстроутримувачем) особового рахунка зареєстрованої особи «А» (номінального утримувача, який діє на підставі договору про відкриття рахунка у цінних паперах, укладеного з фізичною особою – резидентом, власником цінних паперів «Б») та відкриття особового рахунка на ім'я нового власника цінних паперів «В» (фізичної особи – резидента) на підставі передавального розпорядження, складеного зареєстрованою особою у зв'язку з виконанням договору купівлі-продажу іменних простих акцій, емітованих резидентом України. Згідно договору, надання компенсації за цінні папери передбачено у готівковій формі на суму 100 тис. гривень безпосередньо між особою «Б» та «В».

В результаті здійснення даної фінансової операції відбувається придбання цінних паперів за готівку особою «В», яка визначається як «Контрагент».

Номінальний утримувач «А» підписав та виконує угоду купівлі-продажу, визначається як «Клієнт».

Власник цінних паперів «Б» визначається як «особа, від імені або за дорученням якої діє клієнт».

Для кожного із зазначених осіб необхідно заповнити відповідну відомість III.

Сам реєстратор (реєстроутримувач) не є учасником операції, а є суб'єктом первинного фінансового моніторингу, який забезпечує здійснення платежу, тому для нього відомість заповнювати не треба.

Формування коду виду фінансової операції здійснюється у наступному порядку:

Символ	Поле	Позиції		Код	Значення
		з	по		
А	Форма розрахунка (компенсації), що надається особою (клієнтом) за об'єкт операції	1	1	5	Інші форми розрахунка (надання компенсації)
Б	Форма розрахунка (компенсації), що отримується особою (клієнтом) за об'єкт операції	2	2	2	Грошовими одиницями України у готівковій формі
В	Вид активу, що одержує особа (клієнт) на даному етапі операції	3	3	0	Активи не одержуються
Г	Вид активу, що передає особа (клієнт) на даному етапі операції	4	4	1	Матеріальні активи
Ґ	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом)	5	5	3	Не визначено
Д	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом)	6	6	1	На митній території України
ЕЕЕЕ	Об'єкт, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	7	10	2980	Гривні
ЄЄЄЄ	Об'єкт, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	11	14	1101	Акції іменні прості (емітент – резидент України)
Ж	Відкриття або закриття рахунка	15	15	2	Закриття рахунку

Таким чином у рядок 600 форми 2-ФМ необхідно внести наступний код: 520131298011012.

Приклад 2.

Внесення змін реєстратором (реєстроутримувачем) до особового рахунка зареєстрованої особи «А» власника іменних простих акцій, емітованих резидентом України, та відкриття особового рахунка на ім'я нового власника цінних паперів «Б» на підставі передавального розпорядження, складеного зареєстрованою особою у зв'язку з виконанням договору міни іменних простих акцій, емітованих резидентом України, на ощадні сертифікати на пред'явника строкові, емітовані банком-резидентом України, (місцезнаходження вказаних цінних паперів не вказується у наданих документах). Сума договору складає 80 тис. гривень.

У результаті здійснення даної фінансової операції передбачено одержання компенсації, у вигляді цінних паперів на пред'явника, не розміщених в депозитарії, особою «А» яка визначається як «Клієнт».

Нова зареєстрована особа «Б», визначається як «Контрагент».

Для кожного із зазначених осіб необхідно заповнити відповідну відомість III.

Сам реєстратор (реєстроутримувач) не є учасником операції, а є суб'єктом первинного фінансового моніторингу, тому для нього відомість заповнювати не треба.

Формування коду виду фінансової операції здійснюється у наступному порядку:

Символ	Поле	Позиції		Код	Значення
		з	по		
А	Форма розрахунка (компенсації), що надається особою (клієнтом) за об'єкт операції	1	1	5	Інші форми розрахунка (надання компенсації)
Б	Форма розрахунка (компенсації), що отримується особою (клієнтом) за об'єкт операції	2	2	5	Інші форми розрахунка (надання компенсації)
В	Вид активу, що одержує особа (клієнт) на даному етапі операції	3	3	0	Активи не одержуються
Г	Вид активу, що передає особа (клієнт) на даному етапі операції	4	4	1	Матеріальні активи
Ґ	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом)	5	5	3	Не визначено

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ У НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВАХ

Символ	Поле	Позиції		Код	Значення
		з	по		
Д	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом)	6	6	1	На митній території України
ЕЕЕЕ	Об'єкт, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	7	10	1401	Ощадні сертифікати на пред'явника строкові (емітент – резидент України)
ЄЄЄЄ	Об'єкт, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	11	14	1101	Акції іменні прості (емітент – резидент України)
Ж	Відкриття або закриття рахунка	15	15	0	Не проводиться

Таким чином у рядок 600 форми 2-ФМ необхідно внести наступний код: 550131140111010.

Приклад 3.

Одержання поштою реєстратором (реєстроутримувачем) від торговця цінними паперами «А», який діє як комісіонер згідно з умовами укладеного договору комісії з комітентом «Б» (нового власника цінних паперів, юридичної особи – нерезидента) передавального розпорядження. До передавального розпорядження додається договір купівлі-продажу цінних паперів, укладений між торговцем цінними паперами «А» та торговцем цінними паперами «В», який діє як повірений на підставі договору доручення від імені довірителя «Г» (zareєстрованої особи, фізична особа – резидент). У договорі не визначена форма розрахунку за цінні папери. На вимогу реєстроутримувача надати належним чином завірени копії документів, необхідні для проведення ідентифікації zareєстрованої особи «Г» та особи «Б» (нового власника іменних простих акцій, емітованих резидентом України) торговець цінними паперами «А» відповідає відмовою. У разі проведення вказаної операції передбачається закриття особового рахунку zareєстрованої особи.

Zareєстрована особа «Г», визначається як «Клієнт».

Особа «Б», визначається як «Контрагент».

Комісіонер «А» визначається як «особа, яка діє від імені або за дорученням контрагента».

Повірений «В» визначається як «особа, яка діє від імені або за дорученням клієнта (представник клієнта)».

Для кожного із зазначених осіб необхідно заповнити відповідну відомість III.

Сам реєстратор (реєстроутримувач) не є учасником операції, а є суб'єктом первинного фінансового моніторингу, тому для нього відомість заповнювати не треба.

Формування коду виду фінансової операції здійснюється у наступному порядку:

Символ	Поле	Позиції		Код	Значення
		з	по		
А	Форма розрахунку (компенсації), що надається особою (клієнтом) за об'єкт операції	1	1	5	Інші форми розрахунку (надання компенсації)
Б	Форма розрахунку (компенсації), що отримується особою (клієнтом) за об'єкт операції	2	2	0	Не визначено
В	Вид активу, що одержує особа (клієнт) на даному етапі операції	3	3	0	Активи не одержуються
Г	Вид активу, що передає особа (клієнт) на даному етапі операції	4	4	1	Матеріальні активи
Г	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом)	5	5	3	Не визначено
Д	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом)	6	6	1	На митній території України
ЕЕЕЕ	Об'єкт, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	7	10	0000	Об'єкт відсутній

Символ	Поле	Позиції		Код	Значення
		з	по		
ЄЄЄЄ	Об'єкт, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	11	14	1101	Акції іменні прості (емітент – резидент України)
Ж	Відкриття або закриття рахунка	15	15	2	Закриття рахунка

Таким чином у рядок 600 форми 2-ФМ необхідно внести наступний код: 500131000011012.

Приклад 4.

Торговець цінними паперами (суб'єкт первинного фінансового моніторингу) «А» уклав договір купівлі-продажу цінних паперів на предмет купівлі у фізичної особи – резидента «Б» векселів простих, емітованих резидентом України, та підписав акт прийому – передачі цінних паперів (згідно з актом він одержав ці цінні папери). Торговець цінними паперами «А» діє на підставі договору комісії з юридичною особою – резидентом України «В». Згідно з договором купівлі-продажу розрахунок за цінні папери у сумі 120 тис. гривень передбачений у готівковій формі безпосередньо між особою «Б» та «В» (місце розрахунку не визначене).

У результаті здійснення даної фінансової операції (передача цінних паперів від продавця торгівцю цінними паперами, у якості представника покупця) відбувається придбання цінних паперів за готівку.

Торговець цінними паперами, особа «А», який одержує цінні папери, визначається як «Контрагент».

Продавець «Б», який підписав акт купівлі-продажу та передає цінні папери, визначається як «Клієнт».

Комітент «В» визначається як «особа, від імені або за дорученням якої діє контрагент».

Для кожного із зазначених осіб необхідно заповнити відповідну відомість III.

Формування коду виду фінансової операції здійснюється у наступному порядку:

Символ	Поле	Позиції		Код	Значення
		з	по		
А	Форма розрахунку (компенсації), що надається особою (клієнтом) за об'єкт операції	1	1	5	Інші форми розрахунку (надання компенсації)
Б	Форма розрахунку (компенсації), що отримується особою (клієнтом) за об'єкт операції	2	2	2	Грошові одиниці України у готівковій формі
В	Вид активу, що одержує особа (клієнт) на даному етапі операції	3	3	0	Активи не одержуються
Г	Вид активу, що передає особа (клієнт) на даному етапі операції	4	4	1	Матеріальні активи
Ґ	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом)	5	5	3	Не визначено
Д	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом)	6	6	1	На митній території України
ЕЕЕЕ	Об'єкт, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	7	10	2980	Гривні
ЄЄЄЄ	Об'єкт, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	11	14	1601	Векселі прості (емітент – резидент України)
Ж	Відкриття або закриття рахунка	15	15	0	Не провадиться

Таким чином у рядок 600 форми 2-ФМ необхідно внести наступний код: 520131298016010.

12.4. Особливості заповнення реєстру фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, суб'єктами первинного фінансового моніторингу, діяльність яких регулюється Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України

З метою розуміння, скільки необхідно заповнювати відомостей про учасників фінансової операції, про яку вноситься інформація в реєстр фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу, та принципів заповнення поля 600 «Код виду фінансової операції», наведемо декілька прикладів.

Приклад 1.

Одержання на рахунок страховика «А» (юридична особа – резидент) коштів, які є страховою премією, у сумі 100 тисяч гривень сплачених з рахунку страхувальника «Б» (юридична особа – резидент), відкритому у вітчизняному банку, згідно з умовами укладеного договору стосовно страхування здоров'я на час перебування за межами митної території України застрахованої особи «В» (фізична особа – резидент). Згідно з умовами договору, для отримання страхової виплати, призначений вигодонабувач «Г» (фізична особа – резидент).

В результаті здійснення даної фінансової операції відбувається одержання страхової премії від страхувальника «Б», який визначається як «Клієнт».

Страховик «А», який є суб'єктом первинного фінансового моніторингу та який одержує платіж, визначається як «Контрагент».

Застрахована особа «В» визначається як «особа, від імені або за дорученням якої діє клієнт».

Вигодонабувач, особа «Г», визначається як «фактичний вигодоодержувач».

Для кожного із зазначених осіб необхідно заповнити відповідну відомість III.

Формування коду виду фінансової операції здійснюється у наступному порядку:

Символ	Поле	Позиції		Код	Значення
		з	по		
А	Форма розрахунка (компенсації), що надається особою (клієнтом) за об'єкт операції	1	1	1	Грошовими одиницями України у безготівковій формі
Б	Форма розрахунка (компенсації), що отримується особою (клієнтом) за об'єкт операції	2	2	5	Інші форми розрахунка (надання компенсації)
В	Вид активу, що одержує особа (клієнт) на даному етапі операції	3	3	0	Активи не одержуються
Г	Вид активу, що передає особа (клієнт) на даному етапі операції	4	4	5	Грошові кошти як розрахунок (одержання компенсації)
Г	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом)	5	5	2	За межами митної території України
Д	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом)	6	6	1	На митній території України
ЕЕЕЕ	Об'єкт, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	7	10	4104	Страхування здоров'я на випадок хвороби
ЄЄЄЄ	Об'єкт, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	11	14	2980	Гривні
Ж	Відкриття або закриття рахунка	15	15	0	Не проводиться

Таким чином у рядок 600 необхідно внести наступний код: 150521410429800.

Приклад 2.

Сплата перестраховальником «А» (юридична особа –резидент) з власного рахунка у вітчизняному банку на рахунок перестраховика «Б» (юридична особа – нерезидент) у іноземному банку страхового платежу у сумі 20 тисяч євро на підставі договору перестраховання, який передбачає страхування ризику виконання частини обов'язків перестраховальника перед страхувальником «В» (юридична особа – резидент) по договору страхування судових витрат на митній території України.

У результаті здійснення даної фінансової операції відбувається отримання страхової премії перестраховиком «Б», який визначається як «Клієнт».

Перестраховальник «А», який є суб'єктом первинного фінансового моніторингу та який здійснює платіж, визначається як «Контрагент».

Страховальник «В» визначається як «особа, від імені якої діє контрагент».

Для кожного із зазначених осіб необхідно заповнити відповідну відомість III.

Формування коду виду фінансової операції здійснюється у наступному порядку:

Символ	Поле	Позиції		Код	Значення
		з	по		
А	Форма розрахунку (компенсації), що надається особою (клієнтом) за об'єкт операції	1	1	5	Інші форми розрахунку (надання компенсації)
Б	Форма розрахунку (компенсації), що отримується особою (клієнтом) за об'єкт операції	2	2	3	Грошовими одиницями іноземної держави у безготівковій формі
В	Вид активу, що одержує особа (клієнт) на даному етапі операції	3	3	5	Грошові кошти як розрахунок (одержання компенсації)
Г	Вид активу, що передає особа (клієнт) на даному етапі операції	4	4	0	Активи не одержуються
Ґ	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом)	5	5	1	На митній території України
Д	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом)	6	6	1	На митній території України
ЕЕЕЕ	Об'єкт, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	7	10	2978	Євро
ЄЄЄЄ	Об'єкт, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	11	14	4119	Страховання судових витрат
Ж	Відкриття або закриття рахунка	15	15	0	Не проводиться

Таким чином у рядок 600 необхідно внести наступний код: 535011297841190.

Приклад 3.

Сплата страховиком «А» (юридична особа – резидент) з власного рахунку у вітчизняному банку на рахунок застрахованої особи «Б» (фізична особа – нерезидент), відкритий у вітчизняному банку, страхового відшкодування у сумі 30 тисяч євро, згідно з умовами укладеного з цією особою договору стосовно страхування здоров'я на час перебування на митній території України.

У результаті здійснення даної фінансової операції відбувається виплата страхового відшкодування застрахованій особі «Б», яка визначається як «Клієнт».

Страховик «А», який є суб'єктом первинного фінансового моніторингу та який здійснює платіж, визначається як «Контрагент».

Для кожного із зазначених осіб необхідно заповнити відповідну відомість III.

Формування коду виду фінансової операції здійснюється у наступному порядку:

Символ	Поле	Позиції		Код	Значення
		з	по		
А	Форма розрахунку (компенсації), що надається особою (клієнтом) за об'єкт операції	1	1	5	Інші форми розрахунку (одержання компенсації)
Б	Форма розрахунку (компенсації), що отримується особою (клієнтом) за об'єкт операції	2	2	3	Грошовими одиницями іноземної держави у безготівковій формі
В	Вид активу, що одержує особа (клієнт) на даному етапі операції	3	3	5	Грошові кошти як розрахунок (одержання компенсації)
Г	Вид активу, що передає особа (клієнт) на даному етапі операції	4	4	0	Активи не одержуються
Ґ	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом)	5	5	1	На митній території України

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ У НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВАХ

Символ	Поле	Позиції		Код	Значення
		з	по		
Д	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом)	6	6	1	На митній території України
ЕЕЕЕ	Об'єкт, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	7	10	2978	Євро
ЄЄЄЄ	Об'єкт, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	11	14	4104	Страховання здоров'я на випадок хвороби
Ж	Відкриття або закриття рахунка	15	15	0	Не проводиться

Таким чином у рядок 600 необхідно внести наступний код: 535011297841040.

Приклад 4.

Сплата страховиком «А» (юридична особа – резидент) з власного рахунка у вітчизняному банку на рахунок застрахованої особи «Б» (фізична особа – нерезидент), відкритий у вітчизняному банку, страхового відшкодування у сумі 30 тисяч євро, згідно з умовами укладеного з цією особою договору стосовно страхування здоров'я на час перебування на митній території України.

У результаті здійснення даної фінансової операції відбувається виплата страхового відшкодування застрахованій особі «Б», яка визначається як «Клієнт».

Страховик «А», який є суб'єктом первинного фінансового моніторингу та який здійснює платіж, визначається як «Контрагент».

Для кожного із зазначених осіб необхідно заповнити відповідну відомість III.

Формування коду виду фінансової операції здійснюється у наступному порядку:

Символ	Поле	Позиції		Код	Значення
		з	по		
А	Форма розрахунка (компенсації), що надається особою (клієнтом) за об'єкт операції	1	1	5	Інші форми розрахунка (одержання компенсації)
Б	Форма розрахунка (компенсації), що отримується особою (клієнтом) за об'єкт операції	2	2	3	Грошовими одиницями іноземної держави у безготівковій формі
В	Вид активу, що одержує особа (клієнт) на даному етапі операції	3	3	5	Грошові кошти як розрахунок (одержання компенсації)
Г	Вид активу, що передає особа (клієнт) на даному етапі операції	4	4	0	Активи не одержуються
Г	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом)	5	5	1	На митній території України
Д	Місцезнаходження (місце реєстрації, обліку) об'єкта, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом)	6	6	1	На митній території України
ЕЕЕЕ	Об'єкт, що одержується (підлягає одержанню) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	7	10	2978	Євро
ЄЄЄЄ	Об'єкт, що передається (підлягає передачі) особою (клієнтом) в результаті виконання всієї операції	11	14	4104	Страховання здоров'я на випадок хвороби
Ж	Відкриття або закриття рахунка	15	15	0	Не проводиться

Таким чином у рядок 600 необхідно внести наступний код: 535011297841040.

Література

1. Закон України від 28 листопада 2002 року № 249-IV «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» (зі змінами та доповненнями).
2. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 року № 644 «Про затвердження Порядку реєстрації фінансових операцій суб'єктами первинного фінансового моніторингу» (зі змінами та доповненнями).
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 листопада 2003 року № 1800 «Про затвердження Порядку проведення внутрішнього фінансового моніторингу суб'єктами господарювання, що провадять господарську діяльність з організації та утримання казино, інших гральних закладів, і ломбардами» (зі змінами та доповненнями).
4. Наказ Державного департаменту фінансового моніторингу від 24 квітня 2003 року № 40 «Про затвердження Вимог до організації фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії запровадженню в легальний обіг доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму» (зі змінами та доповненнями).
5. Наказ Державного департаменту фінансового моніторингу від 13 травня 2003 року № 48 «Про затвердження деяких форм обліку та подання інформації, пов'язаної із здійсненням фінансового моніторингу, та Інструкції щодо їх заповнення» (зі змінами та доповненнями).
6. Наказ Державного департаменту фінансового моніторингу від 28 вересня 2004 року № 122 «Про запровадження Порядку присвоєння ідентифікатора суб'єктам первинного фінансового моніторингу для подання інформації Держфінмоніторингу України та подання інформації в електронному вигляді суб'єктами первинного фінансового моніторингу, які не є банками» (зі змінами та доповненнями).
7. Наказ Державного комітету фінансового моніторингу України від 5 травня 2006 року № 87 «Про внесення змін та доповнень до деяких наказів Держфінмоніторингу».